

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1492

av Désirée Pethrus (KD)

Den brittiska modellen för arbetet mot tvångsäktenskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning för att se över om Sverige kan ta efter det arbete som görs av den brittiska enheten Forced Marriage Units för att förhindra att flickor/kvinnor utsätts för tvångsgifte och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, bekämpandet av tvångs- och barnäktenskap är angeläget och kräver aktiva åtgärder från samhället. Rätten att fritt ingå äktenskap och bilda familj slås fast i artikel 16 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Ingen ska behöva utsättas för att tvingas att gifta sig. För de flickor som trots det varje år förs bort för att giftas utomlands måste det finnas hjälp att få. Därför behövs en utredning som ser över hur Sverige ska kunna ta hem bortförda barn som gifts bort eller riskerar tvångsgifte, som vanligtvis äger rum i föräldrarnas tidigare hemland. I Storbritannien finns ett sådant arbete – Forced Marriage Unit – och detta borde kunna stå som förebild.

Ungdomsstyrelsen (nuvarande Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) fick i regeringsuppdrag 2008 att kartlägga hedersrelaterat våld och förekomsten av arrangerade äktenskap mot en parts vilja. Kartläggningen visade att ca 70 000 ungdomar mellan 16 och 25 år i Sverige upplever att de inte har möjlighet att fritt välja vem de ska gifta sig med. Av dem är det sedan 8 500 som ofta oroar sig över sin livssituation.

Ungdomsstyrelsen skulle ta sin utgångspunkt i de kunskaper och erfarenheter som gjorts både inom forskning och i praktisk erfarenhet. Under 2000-talet har problematiken kring tvångsäktenskap utretts vid flera tillfällen i Storbritannien och

ansvaret har legat på the Home Office. Det är en statlig myndighet som ansvarar för immigration, antiterrorism och polis.

Alliansregeringen skärpte den 1 juli 2014 lagstiftningen för att stärka skyddet mot tvångs- och barnäktenskap. Brotten äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa infördes i lag. Möjligheten för omyndiga att få tillstånd att ingå äktenskap togs bort utom i mycket särskilda fall då det skulle vara till men för kvinnan att erkänna ett tidigare ingånget äktenskap som i exempelvis arvsrättsfrågor. Brottet äktenskapstvång innebär att det blir straffbart att förmå någon att gifta sig genom att utnyttja personens utsatthet. Det innebär i praktiken att även press från föräldrar eller släktingar kommer att omfattas av strafflagstiftningen. Äktenskapstvång kan ge ett fängelsestraff på högst fyra år. Även förberedande gärningar kriminaliserades. Det sker dels genom att försök eller förberedelse till äktenskapstvång blir straffbar, dels genom vilseledande till tvångsäktenskapsresa införs. Utländska barnäktenskap, tvångsäktenskap och s.k. fullmaktsäktenskap kan bara erkännas då det finns synnerliga skäl.

Trots detta finns stor risk att flickor kommer att giftas bort utomlands. Och många flickor känner sig desperata. De ringer svenska konsulat eller ambassader men oftast ges ingen hjälp via dem utan det sker ofta genom frivilligorganisationer som organiserar fritagningar av flickorna. Men för de flesta flickor finns ingen hjälp att få. Det är dock annorlunda för de brittiska flickorna, där staten ger ett utökat stöd via Forced Marriage Unit.

Personal på skolor, sjukhus, polismyndigheter och socialkontor måste bli bättre på att känna igen signaler och behöver utbildas i vad som krävs för att med auktoritet kunna ingripa vid behov. Myndighetssamverkan är nödvändig för att förebygga och hjälpa flickor och pojkar i riskzonen för barn- och tvångsäktenskap och hjälpa dem som blivit bortförda.

Idag finns i Storbritannien ett nationellt kompetensteam, the Forced Marriage Unit (FMU), som har kommit till på initiativ från Storbritanniens Foreign and Commonwealth Office och the Home Office. De hanterar ca 400 ärenden per år och i flera av dessa fall har unga flickor förts utomlands för att giftas bort. FMU assisterar och skyddar de offer som förts utomlands även om de har dubbelt medborgarskap.

Forced Marriage Unit (FMU) har inrättats i syfte att få hem bortförda barn. Enheten fungerar både i Storbritannien och utomlands och syftar till att stärka möjligheterna att få hem flickorna. Det finns en hjälplinje som är bemannad dygnet runt. Där ger man råd och stöd till offer för tvångsäktenskap samt till yrkesverksamma som arbetar med ärenden. Biståndet varierar från enkla säkerhetsanvisningar till att förhindra flickans tilltänkta makes flytt till Storbritannien och i extrema fall rädda offer som hålls mot sin

vilja utomlands. Det arbete de gör i Storbritannien skulle kunna stå som modell för liknande arbete även i Sverige.

Regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över om Sverige kan ta efter det arbete som görs i det brittiska Forced Marriage Units i syfte att förhindra att flickor/kvinnor utsätts för tvångs gifte. Och regeringen bör samtidigt utreda förutsättningarna att inrätta en nationell hjälplinje dit anhöriga, personal och enskilda kan ringa för att få rådgivning och stöd. Därutöver behöver personal i skola, polis och socialtjänst utökad utbildning på området, så vi tidigt kan ingripa för att förhindra att flickor förs bort för tvångs gifte.

Désirée Pethrus (KD)